

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi J. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. VI ACa [...],
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 12 stycznia 2022 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 października 2021 r. J. M. (dalej jako: Skarżący),
reprezentowany przez adwokata, wystąpił za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego
w [...] do Sądu Najwyższego ze skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania
sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Domagał się
stwierdzenia przewlekłości postępowania odwoławczego w sprawie VI ACa [...]
toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...], zasądzenia od Skarbu Państwa
odpowiedniej sumy pieniężnej w wysokości 20.000 zł, a nadto wydania zalecenia
Sądowi Apelacyjnemu podjęcia postępowania oraz w przypadku uwzględnienia
skargi zwrotu uiszczonej opłaty sądowej i poniesionych kosztów zastępstwa
procesowego.

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania Skarżący podniósł
m.in., że w dniu 15 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w W. w sprawie XXV [...] wydał
wyrok, którym oddalił powództwo J. M. o zwrot zapłaconych rat spłaty kredytu,

choć uznał, że umowa kredytu indeksowanego kursem CHF zawarta przez powoda z pozwanym jest nieważna. Sąd powołał się na tzw. teorię salda, wedle której roszczenie o zapłatę przysługuje wyłącznie tej stronie, która *per saldo* pozostaje zubożona wskutek obustronnego spełniania świadczeń w wykonaniu nieważnej umowy. Skarżący zaznaczył, że koncepcja ta została odrzucona w uchwale SN z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20 oraz uchwale SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21.

J. M. złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. w dniu 19 stycznia 2018 r. Strona pozwana złożyła odpowiedź na apelację w dniu 20 lutego 2018 r.

Sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 15 marca 2018 r. (k. 748) i została zarejestrowana pod sygn. akt VI ACa [...]. W dniu 6 kwietnia 2018 r. został wyznaczony sędzia sprawozdawca (k. 756). Następnie dnia 2 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...] wyznaczył termin rozprawy na 9 lipca 2019 r. Rozprawa ta została odwołana, gdyż pełnomocnik powoda złożył w dniu 2 lipca 2019 r. wniosek o wyłączenie dwóch sędziów orzekających w sprawie. Wniosek ten został oddalony postanowieniem z dnia 7 października 2019 r.

Kolejna rozprawa została wyznaczona na dzień 6 listopada 2019 r., potem na 12 grudnia 2019 r. i na tej rozprawie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego w dwóch wariantach: wyliczenia rat spłaty kredytu z pominięciem mechanizmu indeksacji oraz po przeliczeniu kursem kupna wyznaczanym przez pozwanego. Opinia była kwestionowana przez strony i uzupełniana przez biegłego. W styczniu 2021 r. strony złożyły zastrzeżenia do opinii uzupełniającej.

W dniu 16 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] zawiesił postępowanie w sprawie do czasu wydania przez Sąd Najwyższy uchwały w sprawie pytań Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczących zagadnień kredytów indeksowanych oraz denominowanych. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 2 września 2021 r., III CZP 11/21, postanowił skierować pytania prejudycjalne do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej co do kwestii ważności powołań niektórych sędziów tego Sądu i w związku z tym Skarżący uważa, że Sąd Najwyższy nie wyda uchwały w kwestii skierowanych pytań dotyczących wykładni przepisów w zakresie umów kredytów denominowanych oraz indeksowanych do kursu waluty obcej w okresie najbliższych co najmniej kilkunastu miesięcy,

a być może nigdy i dlatego w dniu 13 września 2021 r. złożył wniosek o uchylenie postanowienia o zawieszeniu postępowania w sprawie VI ACa [...]. Wniosek ten został oddalony postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 17 września 2021 r.

Skarżący podniósł, że zdecydował się na złożenie pozwu w niniejszej sprawie z uwagi na podnoszoną przez siebie nieważność umowy kredytowej. Na podstawie tejże umowy pozwany ciągle żąda od powoda zapłaty kwot w wysokości ok. 3 500 zł miesięcznie. Brak spełnienia roszczeń pozwanego wiąże się z ryzykiem szeregu negatywnych konsekwencji dla powoda, w tym poprzez wpisanie do rejestru dłużników i utraty dobrej reputacji oraz możliwości zaciągania zobowiązań finansowych. Pomimo upływu blisko 4 lat od wpływu apelacji, Sąd Apelacyjny w [...] nie rozpoznał sprawy. Skarżący podniósł, że w tym okresie uiścił pozwanemu kolejne 44 raty, na łączną kwotę ok. 136 000 zł, co spowodowało u niego istotną szkodę materialną.

Jak wynika z akt sprawy, postanowieniem z dnia 9 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] podjął postępowanie z urzędu zamierzając skierować sprawę do rozpoznania w styczniu 2022 r. (k. 1077).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego

(przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 2 lutego 2021 r., I NSP 2/21), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do

rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06, LEX nr 360307; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08, LEX nr 479698; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08, LEX nr 479136; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, LEX nr 494267 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10, LEX nr 619863). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14, LEX nr 1515457).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca

obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7 8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzi będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie stwierdza przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt VI ACa [...] toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...]. Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 15 marca 2018 r., sędzia sprawozdawca został wylosowany 6 kwietnia 2018 r., termin rozprawy został wyznaczony 2 kwietnia 2019 r. na dzień 9 lipca 2019 r. Zdaniem Sądu Najwyższego, wobec nieznacznego przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie rocznego terminu bezczynności Sądu, skomplikowanej materii sprawy i rozbieżnych poglądów ścierających się w orzecznictwie sądów, a także powszechnie znanej sytuacji epidemicznej od 2020 r. i jej skutków, również dla szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości, opóźnienie w rozpatrzeniu sprawy nie wystąpiło w takim stopniu, aby przypisać Sądowi nieuzasadnioną zwłokę lub bezczynność prowadzącą do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie Skarżącego, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania Sądowi bezczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Należy zauważyć, że działania procesowe stron (wnioski o wyłączenie sędziów, uwagi do opinii biegłego) miały wpływ na wydłużenie postępowania w niniejszej sprawie, charakteryzującej się wysokim stopniem zawłości.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

Ze względu na to, że w sprawie nie doszło do przewlekłości postępowania, zawieszone postępowanie zostało podjęte i wyznaczony został termin rozpoznania sprawy na 1 marca 2022 r., brak było podstaw do wydania Sądowi Apelacyjnemu w [...] zalecenia czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego zakończenia postępowania.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.